

Авторка статті:

Зоя ЗАЛІБОВСЬКА-ІЛЬНИЦЬКА,

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціальних технологій

ФОРМУВАННЯ М'ЯКИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS) МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Заклади вищої освіти України забезпечують набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям певних освітніх програм, зокрема ОП Соціальна робота (2021).

Цілями навчання за ОП Соціальна робота (2021) є підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та прикладні проблеми соціальної сфери або у процесі навчання, у тому числі управління соціальними процесами та процесами, що мають місце в індивідуальному розвитку особистості, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, та зорієнтованих на подальшу фахову самоосвіту [2].

Зазначимо, що soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності») дозволяють майбутнім фахівцям соціальної сфери бути успішними на своєму робочому місці.

До soft skills зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше.

Звернемо увагу, що поняття soft skills і hard skills виникли у військовій справі наприкінці 50-х років минулого століття. У 1959 році армія США почала розробляти науково обґрунтований підхід до підготовки військовослужбовців. У ході розробки дослідники виявили важливість для військовослужбовців не тільки професійних навичок (hard skills), але й універсальних компетенцій (soft skills), які не піддаються планомірному навчанню [3].

Згідно з дослідженням, проведеним компанією Wonderlic, 93% опитаних роботодавців відзначили, що наявність soft skills у кандидата є важливим фактором при прийнятті рішення про його працевлаштування. А дослідження соцмережі LinkedIn показало, що 57% роботодавців цінують гнучкі навички навіть більше, ніж професійні.

Особливо цінуються працівники, які легко і без опору адаптуються до змін, швидко освоюють нові технології, помічають корисні тренди раніше за інших та пропонують застосовувати їх в роботі [1].

У 2016 році на Всесвітньому Економічному Форумі в Давосі в звіті «The Future of Jobs» був названий перелік соціальних навичок, які будуть найбільш затребувані на ринку праці в найближчі 20-30 років. Перерахуємо їх:

- *Системне і аналітичне мислення.* Під системним мисленням мається на увазі здатність знаходити і структурувати матеріал, встановлювати взаємозв'язки між розрізненими елементами, а також відокремлювати головне від приватного і навпаки.
- *Навички комунікації.* Це здатність ефективно взаємодіяти з оточуючими людьми, продуктивно вести переговори, досягати компромісів і т.д.

- *Вирішення конфліктних ситуацій*. Вирішувати виникаючі суперечки і добиватися взаємовигідних умов.
- *Управління проектами*. Здатність правильно розставляти пріоритети, управляти робочими процесами, знання принципів планування і тайм-менеджменту.
- *Клієнтоорієнтованість*. Розуміння потреб отримувачів соціальних послуг та вміння підбирати оптимальні рішення для їх задоволення.
- *Знання іноземної мови, а краще – декількох*. Це завжди беззаперечний бонус.
- *Лідерство*. Здатність стояти на чолі групи людей, вміння координувати їх, вести за собою, мотивувати і брати на себе відповідальність за спільні рішення (в тому числі невдачі).
- *Адаптивність і крос-функціональність*. Must-have для найперспективніших професій майбутнього! Ми живемо в епоху непередбачуваності, коли потрібно вміти вчасно реагувати на нові виклики, вирішувати кризи, прогнозувати ситуації і швидко змінювати спектр завдань.
- *Креативність*. Творчий початок і естетичний смак вітаються в будь-яких областях – від сфери ІТ до б'юті-ніші [1].

Зазначимо, що формуються м'які навички у здобувачів вищої освіти ОП Соціальна робота різними освітніми компонентами, зокрема ОК «Культура професійного мовлення фахівців соціальної сфери», яка ознайомлює здобувачів освіти зі аспектами культури мовлення фахівців соціальної сфери; сприяє удосконаленню мовлення фахівців соціальної сфери; формує критичне мислення здобувачів освіти; допомагає опанувати структурні особливості мовлення фахівця соціальної сфери; ознайомлює їх з основними засобами підвищення рівня якості мовлення; реалізовує у своїй професійній діяльності закони логіки.

Слід майбутнім фахівцям розуміти, що формування м'яких навичок – постійна робота над собою, пошук слабких місць і прагнення їх розвивати. Наприклад, для розвитку проектного мислення корисно всі свої справи сприймати як проекти – визначати мету, розбивати роботу на етапи і виставляти дедлайн. Тут стануть в нагоді навички тайм-менеджменту, управління проектами, а також наставництва, якщо проект груповий.

Корисно розвивати емоційний інтелект, основою якого є емпатія, що допоможе прислухатися до своїх і чужих емоцій, стежити, як вони впливають на вас, вашу поведінку і вчинки.

Отже, формування м'яких навичок – безперервний освітній процес.

Використана література

1. Ведишева А. *Soft skills. М'які навички для успішної кар'єри майбутнього*. URL: <https://taslife.com.ua/blog/soft-skills>
2. Методичні рекомендації для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads>
3. Полторак С. Т. Трансформація системи військової освіти України на шляху до досягнення стандартів НАТО. *Наука і оборона*. 2018. № 2. С. 3–10.